

บทที่ 2

สภาพเศรษฐกิจและสังคมของพื้นที่ที่ทำการศึกษ

การศึกษาเรื่องนี้ดำเนินการศึกษาในพื้นที่เทศบาลเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน ผู้วิจัยจึงขอกล่าวถึงสภาพเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับจังหวัดและในระดับเทศบาลเมืองลำพูน โดยสังเขปดังต่อไปนี้

2.1 สภาพเศรษฐกิจและสังคมระดับจังหวัด

2.1.1 สภาพทางกายภาพ

1) ที่ตั้งและอาณาเขต

จังหวัดลำพูน ตั้งอยู่ในภาคเหนือตอนบน มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียงดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอสารภี อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง อำเภอสามเงา จังหวัดตาก

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอห้างฉัตร อำเภอสบปราบ อำเภอเสริมงาม
จังหวัดลำปาง

ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอฮอด อำเภอจอมทอง อำเภอหางดง จังหวัด
เชียงใหม่

จังหวัดลำพูนเป็นจังหวัดที่เล็กที่สุดของภาคเหนือ มีพื้นที่ทั้งหมด 4,505.88 ตร.กม.

บริเวณที่กว้างที่สุด 43 กิโลเมตร และยาวจากเหนือจรดใต้ 136 กิโลเมตร

2) สภาพภูมิประเทศ

จังหวัดลำพูนมีลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นที่ราบหุบเขา และพื้นที่ภูเขา ที่ราบอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของจังหวัด ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของที่ราบเชียงใหม่-ลำพูน หรือที่ราบลุ่มแม่น้ำปิง กวง ลี และแม่ทา เป็นที่ตั้งของอำเภอเมืองลำพูน อำเภอป่าซาง และตอนเหนือของ

อำเภอบ้านโฮ้ง มีความสูงเฉลี่ย 200 – 400 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง ตัวเมืองลำพูนมีระดับความสูง 290.29 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง พื้นที่ค่อยลาดสูงขึ้นในตอนกลางทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ และตะวันตกเฉียงตั้งแต่อำเภอแม่ทา ตอนใต้ของอำเภอบ้านโฮ้ง อำเภอทุ่งหัวช้าง และอำเภอเถี มีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบสูงและภูเขาสูง มีระดับความสูงระหว่าง 400 – 800 เมตรขึ้นไป ระดับความสูงจะลดลงประมาณ 400 – 800 เมตร เมื่อเข้าเขตที่ราบในอำเภอเถี แล้วค่อยๆ ยกตัวสูงขึ้นมาทางทิศใต้ซึ่งเป็นเขตชายแดนติดต่อกับจังหวัดลำปางและจังหวัดตาก

ตาราง 2.1 ขนาดพื้นที่จำแนกเป็นรายอำเภอ

ลำดับ	อำเภอ	ตารางกิโลเมตร
1	เมืองลำพูน	479.83
2	ป่าซาง	299.95
3	บ้านโฮ้ง	596.90
4	แม่ทา	762.63
5	เถี	1,701.99
6	ทุ่งหัวช้าง	486.13
7	บ้านธิ	129.02
8	กิ่งอำเภอเวียงหนองล่อง	49.43
	รวม	4,505.88

ที่มา: เทศบาลเมืองลำพูน, 2545

2.1.2 โครงสร้างประชากร

1) โครงสร้างประชากร

จังหวัดลำพูนมีประชากรจำนวน 408,804 คน แยกเป็นชาย 201,931 คน หญิง 206,873 คน อำเภอที่มีประชากรมากที่สุด คือ อำเภอเมืองลำพูน มีประชากรจำนวน 139,158 คน ส่วนอำเภอที่มีประชากรน้อยที่สุดเพียง 18,191 คน คือ อำเภอทุ่งหัวช้าง

All rights reserved

2) ความหนาแน่น

โดยเฉลี่ยจังหวัดลำพูนมีความหนาแน่นของประชากรเท่ากับ 91 คน/ตารางกิโลเมตร อำเภอที่มีความหนาแน่นของประชากรมากที่สุด คือ กิ่งอำเภอเวียงหนองล่อง ส่วนอำเภอที่มีอัตราความหนาแน่นของประชากรน้อยที่สุด 37 คน/ตารางกิโลเมตร

ตาราง 2.2 รายละเอียดประชากรของจังหวัดลำพูน ปี 2541

พื้นที่	ประชากร			จำนวนครอบครัว
	ชาย	หญิง	รวม	
เทศบาลเมืองลำพูน	6,812	7,501	14,313	5,013
อ.เมืองลำพูน	60,613	64,232	124,845	38,907
อ.ป่าซาง	30,892	31,952	62,844	19,639
อ.บ้านโฮ้ง	22,283	22,822	45,105	12,954
อ.แม่ทา	20,827	20,891	41,718	12,259
อ.ลี้	32,242	31,094	63,339	17,296
อ.ทุ่งหัวช้าง	9,298	8,893	18,191	4,668
อ.บ้านธิ	9,003	9,292	18,295	5,797
กิ่ง อ.เวียงหนองล่อง	9,961	10,196	20,157	6,266
รวม	201,931	206,873	408,804	122,799

ที่มา: เทศบาลเมืองลำพูน, 2545

2.1.3 การประกอบอาชีพ

อาชีพหลักของประชากรจังหวัดลำพูน คือ เกษตรกรรม เนื่องจากสภาพพื้นที่ของจังหวัดลำพูนเป็นที่ราบลุ่มอยู่ในเขตชลประทานแม่ปิงแกมีแม่น้ำปิง แม่น้ำทา แม่น้ำกวง และแม่น้ำลี้ ไหลผ่านจึงเหมาะแก่การปลูกพืชหลายชนิด และมีคลองส่งน้ำจากเขื่อนแม่กวงผ่านในพื้นที่อำเภอบ้านธิ อำเภอเมือง และอำเภอแม่ทา ทำให้เกษตรกรสามารถทำการเกษตรได้ตลอดปี โดยมีพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ คือ ลำไย กระเทียม และหอมแดง

ตาราง 2.3 การใช้ที่ดินถือครองการเกษตรและครัวเรือนเกษตรกรรายอำเภอ ปี 2544

อำเภอ	จำนวน/ตำบล	พื้นที่ถือครองการเกษตร (ไร่)						จำนวนครัวเรือนเกษตรกร
		ที่นา	พืชไร่	ไม้ผล ไม้ยืนต้น	พืชผัก	ไม้ดอก	ที่เกษตร อื่น*	
เมือง	15/154	85,462	243	48,802	7,249	390	3,937	15,774
บ้านโฮ้ง	5/54	16,196	3,000	34,225	6,282	-	2,507	8,682
ดง	8/92	17,333	47,157	77,261	-	-	5,019	15,928
แม่ทา	6/67	28,555	90	36,628	224	92	-	7,169
ป่าซาง	9/83	25,225	1,195	42,062	2,542	-	4,878	9,217
ทุ่งหัวช้าง	3/35	16,401	36,608	15,912	693	1,012	12,008	4,428
บ้านธิ	2/29	26,154	3,500	12,146	434	143	82	3,522
กิ่ง อ.เวียง หนองล่อง	3/24	4,699	252	14,028	1,247	3	17	4,456
รวม	51/538	220,025	92,041	281,064	18,671	1,640	28,448	69,186

หมายเหตุ: * ที่เกษตรอื่น ๆ เช่น ทุ่งหญ้า เลี้ยงสัตว์ สวนป่า ที่รกร้างว่างเปล่า

ข้อมูลทั่วไป

พื้นที่ทั้งหมด 2,815,675 ไร่

พื้นที่การเกษตร 641,889 ไร่

พื้นที่ชลประทาน 235,038 ไร่

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดลำพูน, 2545

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ตาราง 2.4 สถิติการปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ปี 2543/2544

ชนิดพืช	พืชที่ปลูก (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)
ข้าว	201,516	124,985
ลำไย	219,769	66,131
มะม่วง	25,969	9,376
หอมแดง	23,343	46,916
กระเทียม	21,779	18,151
ถั่วเหลือง	1,195	280
ถั่วลิสง	4,935	1,298
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	44,530	35,892
ละหุ่ง	2,256	979
พืชผักอื่น	35,534	59,644

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดลำพูน, 2545

ตาราง 2.5 สถิติการปลูกพืชอุตสาหกรรมที่สำคัญปี 2543/44

ชนิดพืช	พืชที่ปลูก (ไร่)	จำนวนสมาชิก
มันฝรั่ง	1,562	4,014
มะเขือเทศ	368	1,288
ข้าวโพดฝักอ่อน	2,370	3,012
ข้าวบาร์เลย์	350	70
ละหุ่ง	2,256	979

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดลำพูน, 2545

2.2 สภาพเศรษฐกิจและสังคมในเขตเทศบาลเมืองลำพูน

2.2.1 พื้นที่และแนวของเทศบาล

เทศบาลเมืองลำพูน ตั้งอยู่ในท้องที่อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ห่างจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ 685 กิโลเมตร โดยทางรถยนต์ และประมาณ 726 กิโลเมตร โดยทางรถไฟ ลักษณะพื้นที่

ของเทศบาลตั้งอยู่บนที่ราบทางด้านตะวันตกของแม่น้ำกวัง ตัวเมืองชั้นในมีคูเมืองล้อมรอบ เนื่องจากอดีตเคยเป็นเมืองที่มีความเจริญรุ่งเรืองมาก่อนที่เรียกว่า “เมืองหริภุญไชย” มีถนนสายสำคัญผ่านกลางเมือง คือ ถนนเจริญราษฎร์ ซึ่งเป็นถนนที่ใช้ในการคมนาคมไปจังหวัดเชียงใหม่ และถนนอินทขยงศที่เชื่อมต่อกับถนนเจริญราษฎร์ เข้าสู่ตัวเมือง มีอาคารบ้านเรือนและอาคารพาณิชย์คึกคักขนานไปกับถนนดังกล่าวเป็นจำนวนมาก

เทศบาลเมืองลำพูนมีพื้นที่ 6 ตารางกิโลเมตร (ครอบคลุมพื้นที่ตำบลในเมืองทั้งหมด) มีอาณาเขต ติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลเหมืองง่า อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลต้นธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลเวียงยอง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลต้นธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

2.2.2 ประชากร

จำนวนประชากรในเขตเทศบาลเมืองลำพูน ในปี พ.ศ. 2544 รวมทั้งสิ้น 15,368 คน แบ่งเป็นชาย 7,244 คน หญิง 8,124 คน มีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 5,138 ครัวเรือน ประชากรเฉลี่ยครัวเรือนละ 2.88 คน คิดเป็นประชากรโดยเฉลี่ยต่อพื้นที่ 2,561 คน ต่อตารางกิโลเมตรแบ่งออกเป็น 15 ชุมชน

ตาราง 2.6 จำนวนครัวเรือนในเขตเทศบาลเมืองลำพูน ปี 2540 – 2544

ปี พ.ศ.	จำนวนครัวเรือน	ประชากรเฉลี่ยครัวเรือนละ	ชาย	หญิง	รวม	ชาย (ร้อยละ)	หญิง (ร้อยละ)
2540	3,882	4.02	7,574	8,061	15,635	48.44	51.56
2541	3,894	3.70	6,934	7,479	14,413	48.11	51.89
2542	3,901	3.80	7,055	7,778	14,833	47.56	52.44
2543	5,217	2.88	7,177	7,899	15,016	47.40	52.60
2544	5,318	2.88	7,244	8,124	15,368	47.14	52.86

ที่มา: เทศบาลเมืองลำพูน, 2545

2.2.3 สภาพสังคมของประชาชนในเขตเทศบาล

ประชาชนในเขตเทศบาลส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีจำนวนวัดทั้งหมด 19 วัด ประชาชนส่วนใหญ่เป็นคนพื้นเมือง มีภาษาพูดเป็นของตัวเอง เรียกว่า คำเมือง นอกจากนี้ยังมีภาษาของซึ่งเป็นภาษาของชนพื้นเมืองดั้งเดิมของเมืองลำพูน

2.2.4 สภาพเศรษฐกิจ

โครงสร้างเศรษฐกิจ ภายในเขตเทศบาลเมืองลำพูน ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพพาณิชย์กรรม โดยมีงานการค้าพาณิชย์ที่สำคัญอยู่บริเวณ 2 ฟังถนนเจริญราษฎร์และถนนอินททยงศ นอกจากนี้ประชาชนในเขตเทศบาลยังประกอบอาชีพอุตสาหกรรม รับราชการ และอื่นๆ

ภายในเขตเทศบาลมีตลาดสดเพื่อประกอบการค้า 4 แห่ง เป็นตลาดสดของเทศบาล 2 แห่ง และของเอกชน 2 แห่ง มีธนาคารรวม 9 แห่ง ร้านอาหาร 60 ร้าน แผงลอย 40 แผง โรงงานผลิตน้ำดื่ม 5 แห่ง โรงน้ำแข็ง 1 แห่ง โรงงานเจียรนัยเพชร 1 แห่ง โรงเลื่อยไม้ 1 แห่ง นอกจากนี้ยังมีโรงงานขนาดเล็กที่ผลิตอาหารได้แก่ ขนมจีน แคนหมู อาหารพื้นเมือง จำนวน 10 แห่ง

จังหวัดลำพูน มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในปี 2540 จำนวนทั้งสิ้น 26,331.797 ล้านบาท ผลิตภัณฑ์ที่ทำรายได้สูงสุด คือ สาขาอุตสาหกรรมมีมูลค่า 12,801.947 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 48.61 ทั้งนี้เนื่องจากลำพูนเป็นที่ตั้งของนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ ประชากรมีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีจำนวน 60,953 บาท สูงสุดเป็นอันดับที่ 1 ของภาคเหนือและอันดับ 18 ของประเทศ

2.2.5 การสาธารณสุข

ในปี 2545 เทศบาลเมืองลำพูน มีสถานพยาบาล (คลินิกเอกชน) จำนวน 15 แห่ง ศูนย์บริการสาธารณสุขเทศบาล 1 แห่ง โดยมีอัตราส่วนของแพทย์ต่อจำนวนประชากรเท่ากับ 19/15,368 คน หรือ = 1: 808 คน

2.2.6 การศึกษา

ในปี 2545 เขตเทศบาลเมืองลำพูน มีสถานศึกษาทั้งของภาครัฐและเอกชนรวม 13 แห่ง เทศบาลเมืองลำพูน มีโรงเรียนในสังกัด 4 โรงเรียน จำนวนนักเรียนรวม 2,850 คน จำนวนครุรวมทั้งสิ้น

83 คน จำนวนห้องเรียน 85 ห้อง โรงเรียนในสังกัดเทศบาลดังกล่าวเปิดสอนทั้งในระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา ในส่วนของระดับมัธยมศึกษา ขณะนี้เปิดสอนที่โรงเรียนเทศบาลสันป่าายางหนองและโรงเรียนเทศบาลประตูลี้ ตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาของรัฐบาล มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งภาครัฐและเอกชนรวม 10 แห่ง จำนวนเด็กก่อนวัยเรียนทั้งสิ้น 229 คน

2.3 สถานการณ์มูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

2.3.1 สถานการณ์ด้านมูลฝอย

ในปี 2539 จังหวัดเชียงใหม่ซึ่งอยู่ใกล้เคียงกัน ประสบปัญหาขยะล้นเมือง ซึ่งทำให้มีผลกระทบต่อจังหวัดลำพูนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ปริมาณขยะมีจำนวนเพิ่มขึ้น นอกจากนี้เทศบาลเมืองลำพูนยังประสบปัญหาไม่มีสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย เนื่องจากสถานที่กำจัดเดิม ได้มีราษฎรชุมนุมประท้วง แม้ว่าเทศบาลเมืองลำพูนได้ทำการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า โดยการนำขยะไปฝังกลบในพื้นที่ต่างๆ ในเขตเทศบาลแต่ก็เป็นการแก้ไขปัญหาที่ปลายเหตุ และนับแต่นั้นเป็นต้นมาเทศบาลเมืองลำพูนได้พยายามเร่งวางแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านการจัดการมูลฝอยหลายวิธีการ จนในที่สุดพบว่าการจัดการมูลฝอยที่ดีที่สุด คือ การกำจัดขยะอย่างถูกต้อง เหมาะสม โดยเฉพาะการลดปริมาณขยะให้น้อยลง ส่งเสริมให้ประชาชนลดและแยกขยะ ตลอดจนส่งเสริมให้มีการนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อนำมาซึ่งการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่าและยั่งยืน เทศบาลได้จัดทำโครงการจัดการขยะหลายโครงการ จนในปัจจุบันนี้ปริมาณขยะลดลงจากเดิม 24 ตัน/วัน เป็น 15 ตัน/วัน (ปี พ.ศ.2545) หรือประมาณปีละ 5,475 ตัน

2.3.2 แหล่งกำเนิดมูลฝอย

แหล่งกำเนิดมูลฝอยที่สำคัญ ได้แก่ มูลฝอยจากตลาดสดเทศบาล 2 แห่ง ตลาดเอกชน 2 แห่ง จากแหล่งชุมชน 15 ชุมชน โรงเรียน 13 แห่ง ร้านอาหาร 60 ร้าน โรงงานต่างๆ 15 แห่ง และแผงลอย 40 แผง

2.3.3 ปริมาณและองค์ประกอบมูลฝอยในปัจจุบัน

ปริมาณมูลฝอยในปัจจุบัน

จากการสำรวจปริมาณและองค์ประกอบของมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองลำพูน โดยบริษัท ทีเอ็ม คอนซัลติ้ง เอนจิเนียริ่ง จำกัด ในช่วงเดือน พ.ย.-ธ.ค. 2539 พบว่า ปริมาณขยะมูลฝอยที่ทางเทศบาลจัดเก็บได้ในขณะนั้น (เฉพาะในเขตเทศบาล) เท่ากับ 18.74 ตัน/วัน และมีความหนาแน่นในขณะเก็บขนเท่ากับ 360 กก./ลบ.ม. (ซึ่งความหนาแน่นดังกล่าวมีค่าสูงเนื่องจากพนักงานพยายามที่จะเก็บขนในเที่ยวแรกให้มากที่สุด ซึ่งในบางเที่ยวของการเก็บขนสามารถเก็บได้มากถึง 4 ตัน/เที่ยว) แต่จากการสำรวจโดยการควบคุมมลพิษร่วมกับสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทยในเดือนมีนาคม 2543 พบว่า มีปริมาณมูลฝอยที่เกิดขึ้นในพื้นที่ประมาณ 13 ตัน/วัน คิดเป็นอัตราการทิ้งขยะของประชากรในเขตเทศบาลเท่ากับ 0.88 กิโลกรัม/คน/วัน ความหนาแน่นของขยะเท่ากับ 0.24 กิโลกรัม/ลิตร โดยองค์ประกอบของขยะมูลฝอยประกอบด้วยมูลฝอยรีไซเคิลประมาณ 12.11% (เป็นปริมาณที่เหลือจากการคัดแยกของเจ้าหน้าที่ประจำรถเก็บขนขยะแล้ว) ขยะมูลฝอยย่อยสลายประมาณ 61.49% ขยะมูลฝอยมีพิษประมาณ 2.83% และขยะมูลฝอยทั่วไปที่เทศบาลต้องเก็บขนไปกำจัด 23.57%

องค์ประกอบของมูลฝอย

ตาราง 2.7 แสดงร้อยละขององค์ประกอบของมูลฝอย จากที่ทิ้งมูลฝอยรวมและจากตลาด พบว่าองค์ประกอบหลักของมูลฝอยรวม คือ เศษอาหารซึ่งคิดเป็นร้อยละ 44.17 หรือคิดเป็นมูลฝอยที่สามารถเผาไหม้ได้ร้อยละ 54.6 และเป็นความชื้นร้อยละ 39.1 เมื่อทำการวิเคราะห์หาค่าความร้อนแฝงของมูลฝอยรวม พบว่า มีค่า Heat Capacity = 2,367.3 กิโลแคลอรี/กก. ส่วนความร้อนแฝงของมูลฝอยจากตลาดมีค่า Heat Capacity = 673.93 กิโลแคลอรี/กก. ดังแสดงในตาราง 2.8

ตาราง 2.7 องค์ประกอบของมูลฝอยจากที่ทิ้งมูลฝอยรวมและตลาดเทศบาลเมืองลำพูน จ.ลำพูน

องค์ประกอบ	ร้อยละ โดยน้ำหนักเปียก (%)		ร้อยละ โดยน้ำหนักแห้ง (%)	
	มูลฝอยรวม	มูลฝอยจากตลาด	มูลฝอยรวม	มูลฝอยจากตลาด
1.เศษอาหาร	44.17	73.88	22.03	48.97
2.กระดาษ	16.87	6.27	23.56	11.64
3.พลาสติก	19.48	6.65	29.54	13.40
4.เศษผ้า	2.48	3.80	3.56	7.25
5.เศษหนัง/ยาง	1.12	1.52	2.01	3.63
6.หญ้าและใบไม้	9.18	1.14	7.33	1.21
7.ไม้	1.24	1.71	2.10	3.85
8.แก้ว	3.23	2.66	6.32	6.91
9.โลหะ	1.74	0.76	3.26	1.89
10.อื่นๆ	0.50	1.61	0.29	1.24
รวม	100	100	100	100

หมายเหตุ: เก็บตัวอย่างเมื่อเดือนธันวาคม 2539

ที่มา: บริษัท ทิม คอนซัลติ้ง เอนจิเนียร์ จำกัด, 2540

ตาราง 2.8 องค์ประกอบทางเคมีของมูลฝอยรวมและมูลฝอยจากตลาด เทศบาลเมืองลำพูน จ.ลำพูน

ตัวแปร	มูลฝอยรวม	มูลฝอยจากตลาด
ความชื้น (%)	39.100	72.900
สารเผาไหม้ได้ (%)	57.538	24.120
ปริมาณซีดี (%)	6.340	2.980
Carbon *	385.000	392.000
Hydrogen *	603.000	607.000
Oxygen *	218.000	199.000
Nitrogen *	15.000	13.000
Sulfur *	1.000	1.000
Heat Capacity ** (Kcal/kg)	2,367.300	673.930

หมายเหตุ: * ข้อมูลได้จากการวิเคราะห์จากองค์ประกอบ อัตราส่วนโดย Mole

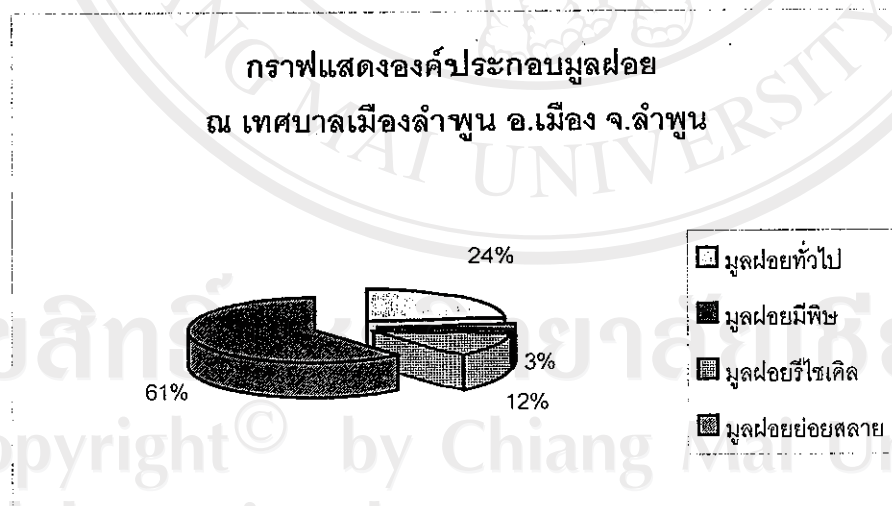
** คำนวณจากค่าพลังงานความร้อนเฉลี่ยขององค์ประกอบมูลฝอยต่างๆ = $44.75 V - 5.85 W + 21.20$

โดยที่ V = ปริมาณสารที่เผาไหม้ได้ (%) W = ความชื้น (%)

ที่มา: บริษัท ทิม คอนซัลติ้ง เอนจิเนียร์ จำกัด, 2540

2.3.4 การเก็บขยะมูลฝอย

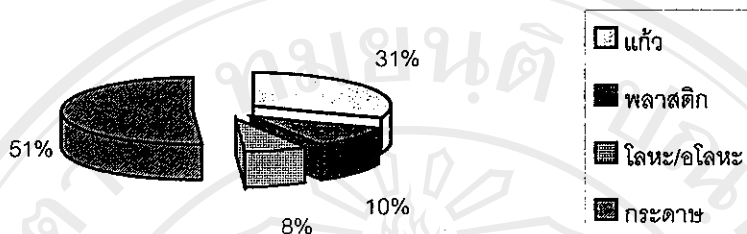
การจัดเก็บขยะเทศบาลจัดรถบรรทุกขยะจำนวน 5 คัน ออกให้บริการเก็บขนขยะตามบ้านเรือนวันละ 1 เที่ยว แบ่งตามเขตรับผิดชอบ จากเดิมที่เคยเก็บขนวันละ 2 เที่ยว หลังจากได้ดำเนินการตามโครงการ ประชาชนมีความตื่นตัวและให้ความร่วมมือในการคัดแยกเป็นอย่างดี สามารถลดปริมาณขยะลงได้เป็นจำนวนมาก เลือการเก็บขนวันละ 1 เที่ยว ขยะมูลฝอยลดลงจากวันละ 25 ตัน ลดลงเหลือวันละ 15 ตัน/วัน นอกจากนี้ การเก็บค่าธรรมเนียมการเก็บขนขยะของเทศบาลจากเดิมเคยเก็บค่าบริการได้เพียงเดือนละ 3 หมื่นบาทต่อเดือน หลังจากได้จัดทำโครงการคัดแยกขยะทำให้ประชาชนยินดีจ่ายค่าบริการเพื่อขึ้นเก็บทุกครัวเรือน สามารถเก็บค่าธรรมเนียมได้ประมาณ 100,000 บาท/เดือน สำหรับรถยนต์บรรทุกขยะที่นำการเก็บขนขยะนั้น เนื่องจากรายได้ของเทศบาลมีขีดจำกัดในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ จึงได้ปรับปรุงระบบการจัดเก็บ โดย ประยุกต์รูปแบบของรถยนต์บรรทุกขยะแบ่งช่องการจัดเก็บเป็น 3 ส่วน คือ ขยะเปียกใส่ช่องสีเขียว ขยะแห้งใส่ช่องสีเหลือง และขยะรีไซเคิลใส่ช่องสีฟ้าหรือแยกวางไว้บนหลังคา เทศบาลจะจัดเก็บมูลฝอยเฉพาะจากถังสีต่างๆ ที่จัดให้ หากทิ้งด้วยวิธีอื่น เทศบาลจะไม่เก็บขนขยะให้ จึงเป็นที่มาของ โครงการเก็บขนขยะแยกประเภท

รูปที่ 2.1 กราฟแสดงองค์ประกอบมูลฝอย ณ เทศบาลเมืองลำพูน อ.เมือง จ.ลำพูน

ที่มา : สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, 2544

กราฟแสดงองค์ประกอบของมูลฝอยรีไซเคิล
ณ เทศบาลเมืองลำพูน อ.เมือง จ.ลำพูน

รูปที่ 2.2 กราฟแสดงองค์ประกอบของมูลฝอยรีไซเคิล ณ เทศบาลเมืองลำพูน อ.เมือง จ.ลำพูน
ที่มา : สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, 2544

2.3.5 สถานการณ์ด้านสิ่งปฏิกูล

สถานการณ์ด้านการเก็บขนสิ่งปฏิกูล

เทศบาลเมืองลำพูน มีรถดูดสิ่งปฏิกูล 2 คัน เป็นรถดูดสิ่งปฏิกูลขนาด 6 ลูกบาศก์เมตร 1 คัน และรถขนาด 3 ลูกบาศก์เมตร 1 คัน ในการออกให้บริการแก่ประชาชนภายในเขตเทศบาลและบริเวณใกล้เคียง โดยนำสิ่งปฏิกูลไปกำจัดยังนอกเขตเทศบาลในพื้นที่ของเอกชน ในการให้บริการแก่ประชาชนนั้น จะให้บริการตามคำร้องขอของประชาชนและคิดค่าบริการตามอัตราค่าบริการที่กำหนดไว้ในเทศบัญญัติของเทศบาล คือ ค่าเก็บอุจจาระหรือสิ่งปฏิกูลครั้งหนึ่งๆ เศษของลูกบาศก์เมตรหรือลูกบาศก์เมตรแรกและลูกบาศก์เมตรต่อๆ ไป ลูกบาศก์เมตรละ 200 บาท เศษไม่เกินครึ่งลูกบาศก์เมตรคิด 150 บาท เศษเกินครึ่งลูกบาศก์เมตรให้คิดเท่ากับ 1 ลูกบาศก์เมตร

การกำจัดสิ่งปฏิกูล

ในปีงบประมาณ 2539 เทศบาลฯ ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม จำนวนเงิน 1.4 ล้านบาท ในการก่อสร้างบ่อหมักสิ่งปฏิกูลบริเวณที่ดินของเทศบาล 102 ไร่ บ้านจักรคำกิมข ตำบลต้นธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน เพื่อกำจัดซึ่งปฏิกูลให้ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาลและนำสิ่งปฏิกูลไปทำปุ๋ยหมักนั้น แต่การดำเนินการก่อสร้างฯ ได้ดำเนินการไปเพียงเล็กน้อย ได้มีประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียง หมู่ที่ 7 บ้านจักรคำกิมข ตำบลต้นธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ได้ชุมนุมคัดค้านการก่อสร้างและขอให้ทางเทศบาลยุติการก่อสร้าง

สร้างฯ ทางเทศบาลได้พยายามเข้าไปทำความเข้าใจกับประชาชนในพื้นที่หลายครั้ง แต่ไม่ประสบผล การก่อสร้างฯ จึงได้ยุติลง ทางเทศบาลฯ จึงไม่มีบ่อหมักสิ่งปฏิกูลที่ถูกหลักสุขาภิบาล จึงได้นำสิ่งปฏิกูลที่เก็บขนได้ไปกำจัดยังพื้นที่ของเอกชนนอกเขตเทศบาลจนถึงปัจจุบัน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved